

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2006-09-07

Närvarande: f.d. justitierådet Lars K Beckman, justitierådet Leif Thorsson och regeringsrådet Lars Wennerström.

Flytt av försäkringssparande, en komplettering

Enligt en lagrådsremiss den 21 juni 2006 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i försäkringsavtalslagen (2005:104).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Tord Gransbo.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

11 kap. 5 §

I paragrafen föreskrivs bl.a. som en förutsättning för att rätt till återköp av en försäkring skall föreligga att rätt till återköp inte saknas enligt inkomstskattelagen (1999:1229), IL. Eftersom det vad gäller kapitalförsäkringar inte finns något hinder enligt IL mot återköp tar bestämmelsen i 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (FAL) i denna del sikte på bestämmelserna i 58 kap. IL, av vilka det framgår att en pensionsförsäkring inte får återköpas annat i de fall som avses i 18 § samma kapitel. I denna paragraf uppräknas i första och andra styckena de fall då en pensionsförsäkring får återköpas trots övriga bestämmelser i kapitlet. Av tredje stycket framgår vidare att en överfö-

ring av en pensionsförsäkrings hela värde direkt till annan pensionsförsäkring får ske om försäkringstagaren tecknar den i samband med överföringen hos samma eller annan försäkringsgivare med samma person som försäkrad.

Det uppställs således en rad krav för att en överföring skall få ske. I förarbetena till lagstiftningen anfördes vidare bl.a. följande. En förutsättning var att det nya avtalet kunde ses som en direkt fortsättning på det gamla livförsäkringsavtalet. Den nya försäkringen skulle alltså vara av motsvarande slag som den tidigare försäkringen. Det ålåg vidare den försäkringsgivare med vilken avtal ursprungligen hade träffats att kontrollera att det förelåg ett sådant avtal och att överföringen av medel skedde direkt till den nya försäkringen (se prop. 1998/99:87 s. 450 och prop. 1999/2000:9 s. 71).

Avsikten med den nu föreslagna lagändringen är att vidga de skyldigheter för försäkringsbolagen som skall gälla enligt 11 kap. 5 § FAL till att avse även den överföringssituation som grundas på 58 kap. 18 § tredje stycket andra meningen. Som Lagrådet påtalat i annat sammanhang (se Lagrådets yttrande i protokoll 2006-03-14 över förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen [1982:713]) är en sådan överföring, som paragrafen är utformad, något annat än ett återköp. Den är närmast att se som en sammanhållen transaktionskedja även om en överföringssituation i sig kan sägas innefatta moment som kan karaktäriseras som återköp. Överföringen föranleder vidare, om alla förutsättningar för en flyttning av en pensionsförsäkring är uppfyllda, inte några skattekonsekvenser och de överväganden som ligger bakom den tidsbegränsning som gäller för återköp enligt andra meningen i paragrafens andra stycke i syfte att förhindra ett kringgående av lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel gör sig inte heller gällande i en överföringssituation. Denna bör därför, enligt Lagrådets mening, regleras särskilt när om-

fånget av hänvisningen till IL nu avses bli vidgat så att försäkringsbolagens skyldigheter enligt 11 kap. 5 § även kommer att omfatta den överföringssituation som behandlas i 58 kap. 18 § tredje stycket IL.

Vidare bör, för undvikande av tveksamheter, i likhet med vad som nu får anses gälla det av lagtexten kunna utläsas att det förhållandet att rätt till återköp saknas enligt bestämmelserna i 58 kap. 18 § IL som tar sikte på pensionsförsäkringar i sig inte utgör något hinder mot återköp av en kapitalförsäkring, eftersom det enligt IL inte finns något hinder mot återköp av denna typ av försäkringar.

Mot nu angiven bakgrund föreslår Lagrådet att 11 kap. 5 § formuleras på följande sätt:

”Försäkringstagaren får när som helst säga upp försäkringen att upphöra omedelbart eller vid en viss framtida tidpunkt. Om inte annat anges, får uppsägningen verkan dagen efter den dag då den kom fram till försäkringsbolaget.

Om inte annat följer av försäkringens art, har försäkringstagaren rätt att i samband med uppsägningen få försäkringen ändrad till premiefri försäkring (fribrev) eller på sätt som närmare anges i försäkringsvillkoren få den återköpt av försäkringsbolaget *eller försäkringens hela värde överfört till en annan försäkring*, i den mån inte rätt till återköp *eller överföring* saknas enligt inkomstskattelagen (1999:1229). För en försäkring som omfattas av 2 § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel gäller dock att återköp tidigast får ske efter ett år.

I 13 kap. 3 § finns bestämmelser om återupplivning av en försäkring som blivit premiefri.”

För det fall Lagrådets förslag i denna del godtas bör det föranleda vissa ändringar i tidigare behandlat förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen så att hänvisningarna i den lagen till 11 kap. 5 § FAL i förekommande fall kommer att avse såväl återköps- som överföringssituationen.

Övergångsbestämmelsen

I remissen föreslås att lagändringen skall träda i kraft den 1 april 2007 och tillämpas på försäkringsavtal som har ingåtts eller förnyats efter ikraftträdandet. Detta är i sak en naturlig ordning. Enligt Lagrådets mening bör dock övergångsbestämmelsen utformas med punkt 2 i övergångsbestämmelserna till FAL som förebild och förslagsvis ges följande lydelse: "För försäkringsavtal som har ingåtts före ikraftträdandet och inte förnyats därefter gäller 11 kap. 5 § i äldre lydelse."